

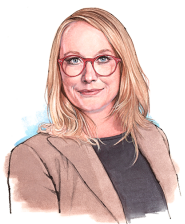
Tegning: Marvin Halleraker

Et vitnemål er lite verdt hvis man ikke kan bruke det til noe

Det bør ikke bli et politisk mål å få resultatene i skolen tilbake til der de var for 20 år siden.

A | Kommentar

Therese Sollien
Kommentator i Aftenposten

Elever som fullfører videregående skole, går det bra med. Derfor må flere fullføre videregående skole. Eller?

Slik er i hvert fall resonnemen- tet regjering etter regjering har lagt til grunn. Aldri før har flere fullført videregående, heller. 80 prosent av elevene som begynte

på videregående i 2015, fullførte innen fem/seks år.

Likevel er det fortsatt et politisk mål å få enda flere gjennom kvernen. I den vedtatte stortingsmel- dingen «Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden» er målet at i 2030 skal ni av ti fullføre videregående.

Skyhøye karakterer. Skal man tro læreren og forfatteren Andreas Outzen, betyr ikke det nødvendigvis at elevene lærer mer enn før. Han har nettopp gitt ut boken «Vitnemålsfabrikken». Som tittelen antyder, er han skeptisk til tallene. Ikke minst er han skeptisk til inflasjonen i ka- rakterer. Forfatteren tror ikke ka- rakterene reflekterer det elevene kan.

Han har empirien på sin side. 12 av 100 karakterer i offentlig vi- deregående skole var seksere i forrige skoleår, kunne VG nylig fortelle. Det er opp fra 10 av 100 før pandemien – i seg selv et høyt tall. På de privateide skolene er hele 17 av 100 karakterer en sek- ser, opp fra 13,5 før pandemien.

Men Outzen er ikke så opptatt av hva som skjedde under pande- mien. Koronaskolen gjorde ikke annet enn å belyse «tendenser i selve skolesystemet som har ut- viklet seg over tid», skriver han. Og de tendensene skapes av sty- ringssignaler fra politisk nivå og skoler som leverer forventede re- sultater. Ikke av elever som blir flinkere.

Åpen krig. Forfatteren legger skylden på målstyring. Startskud- det kom med det såkalte Pisa- sjokket i 2001. Sjokket kom av at det var første gang Pisa-testen ble gjennomført i Norge. Landet drev selv i forsvinnende liten grad med slik kvalitetsvurdering. Man antok at norske elever var flinke.

Det stemte ikke, og verre skulle det bli. I 2006 presterte de norske elevene dårligere enn gjennomsnittet i hele OECD-om-

rådet i matematikk og lesing. I naturfag gjorde de det betydelig dårligere enn snittet.

Et ubehagelig funn, selvsagt. Norge lå bak land som Latvia og Litauen. Outzen mener at gre- pene som ble tatt i sjokkets kjø- vann, var uheldige. Politikerne sto fritt til å bruke resultatene til å tvinge igjennom sin foretrukne endring i skolen, og det med en gang. Resultatet ble målstyring, kartlegging, nasjonale prøver og så videre, mener han.

Man skal ikke ha lest mye om norsk skole for å ha fått med seg at Outzen her går inn i en politisk slagmark. Det har vært åpen krig om ikke bare målstyring og kart- legging, men også om direktør- lønninger, bruk av konsulenter, manglende tillit til rektorer – lis- ten er lang.

Ikke noe vidundermiddel. Ingen måling kan måle alt. Ei heller Pisa-testen. Og det er ikke gitt at mindre selvstendig handlings- rom til læreren og mer oversty- ring gir bedre Pisa-resultater. Finnene scorer høyt hos Pisa, men er selv lite opptatt av slik testing.

Likevel må man spørre seg: Var det ikke riktig å gjøre noe med norske elevers elendige resulta- ter etter målingene for 20 år si- den? I 2015 scoret norske elever for første gang over OECD-snittet i matte og naturfag. PIRLS-un- dersøkelsen viser at de yngre barna leser stadig bedre. Står det til troende at ingenting er blitt bedre da?

Outzen pirker i noe avgjørende når han påpeker at koronaskolen viste frem noe viktig: Bedre resul-

tater betyr ikke nødvendigvis bedre læring. Flere vitnemål er heller ikke noe å henge i juletreet hvis de ikke gir mer samfunns- nyttig kompetanse. En artium er ikke noe vidundermiddel i seg selv.

Her ligger også det kanskje største problemet: Inflasjonen i karakterer skyver silingen foran seg. Det tvinger frem nye regler for opptak til høyere utdanning. Det gjør karakterjaget blant de flinkeste enda hardere enn det kunne ha vært.

Ikke spill ut babyen med bade- vannet. Outzen går langt i å ville snu skuten. Ikke bare vil han slutte med Pisa-testing. Han vil også avvikle skriftlig eksamen i sin nåværende form. Han vil dessuten avvikle alt av nasjonale prøver og andre måleparametere som er ment å si noe om hvor gode skolene er. Det er radikalt. I samme åndedrag sier han at han vil ha empirisk kunnskap om sko- len. Hvordan det skal foregå, er et åpent spørsmål.

Det er greit at nasjonale prøver og andre tester ikke sier alt om sammenhengen mellom skolens innsats og elevenes resultater. Men det har heller aldri noen hevdet. Tvert imot påpeker Ut- danningsdirektoratet at slike in- dikasjoner skal tolkes med var- somhet.

Man bør lytte til Outzens var- sku om at noen målinger ikke måler det de er ment å måle. Men én ting er sikkert: Det bør ikke bli et politisk mål å gjøre ele- vene så dårlige i matte, lesing og naturfag som de var for 20 år si- den.